

ORGANISERING AV VANDRINGSLEDER 2025

ORGANISERING VANDRINGS 2025

VARFÖR ÄR KVALITETSSÄKRADE LEDER VIKTIGT?

- Förbättrad folkhälsa
- Ökad lokal turism
- Attraktivare plats/kommun/region
- Regional utveckling

BAKGRUND

- Ökat tryck på vissa leder ger ökat behov av kvalitetssäkring.
- Olika förutsättningar lokalt och regionalt i landet.
- Ojämn kvalitet och bristande underhåll.
- Behov av utökad organisering kring vandringsleder där inte staten är huvudman.
- Regeringssatsning via Naturvårdsverket fram till 2027.
- Vandring är den största reseanledningen till JH under sommaren.

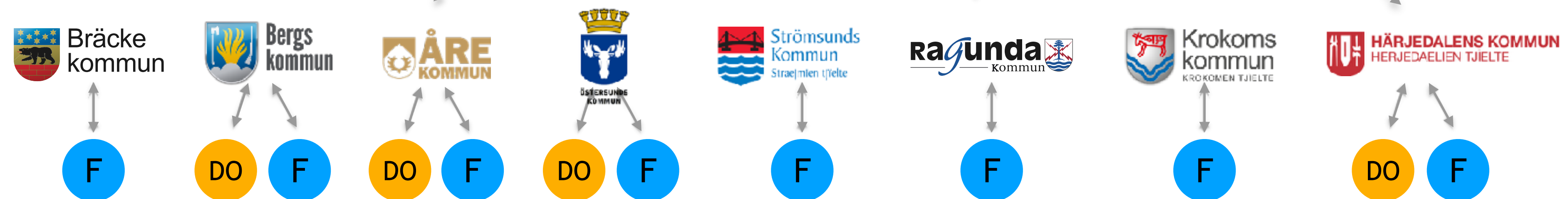
Nationell

Nationell samverkansmodell för vandringsutveckling

Regional

Lokal

F = Förening

DO = Destinationsorganisation

Nationell samverkansmodell för vandringsutveckling

9

KVALITETSKRITERIER

+

VERKTYGSLÅDA

=

RAMVERK

NATIONELLT RAMVERK FÖR
VANDRINGS
LEDER

www.ramverkvandring.se

[Share-pointsida](#)

SYFTE – NATIONELLA RAMVERKET

Nationellt system av kvalitetskriterier och verktyg som ska bidra till höjd kvalitet och gemensam standard på svenska vandringsleder.

NATIONELLT RAMVERK FÖR VANDRINGSLEDER

KVALITETSKRITERIER

- Organisering
- Fysisk led
- Upplevelse
- Service
- Kommunikation

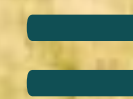

VERKTYGSLÅDA

Realisering kvalitetskriterier

Stöddokument

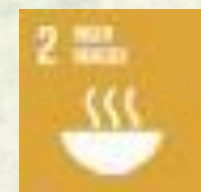
- Skyltmanual
- Hållbarhet
- Anläggningar
- Avtalsmallar
- Samhällsekonomi
- Ledgradering

Nationellt system av kriterier och verktyg för utveckling av hållbara, kvalitetssäkrade och attraktiva vandringsleder för besökare och invånare.

Öppet och tillgängligt som stöd och hjälp för alla som arbetar med utveckling och förvaltning av vandringsleder.

Bidrar till höjd kvalitet och gemensam standard på vandringsleder över tid.

Nationella friluftsmålen

KVALITETSSÄKRING AV VANDRINGSLEDER I JÄMTLAND HÄRJEDALEN

2023-06-28

Mallen utgår från det Nationella ramverkets underlag för kvalitetssäkring av vandringsleder. Kriterierna speglar en målbild. Det innebär inte att alla leder måste sträva efter att uppnå alla kriterier utan snarare ska de användas som en ledstång och ambitionsnivån bestäms utefter förutsättningarna. Mallen kan ses som en nulägesbeskrivning och självkontroll som man kan följa upp med några års mellanrum.

LEDFAKTA

LEDNAMN	
LEDSAMORDNARE/LEDANSVARIG/LEDFÖRVALTARE	LÄNGD (KM)
SVÄRIGHETSGRAD (GRÖN/BLÅ/RÖD)	VANDRINGSTID, EJ RAST (0,5 H)
HÖJDSKILLNAD (UPP/NER)	GPS-KOORDINATER VID STARTPLATS

LEDTYP

☐ Vandring	☐ Cykling	☐ Pilgrimsled
☐ Löpning	☐ Ridning	☐ Används även vintertid för snöskoter och skidåkning

MARKFÖRHÅLLANDEN

Grusväg/skogsväg	%	Smal stig	%	Asfalt	%
Myr	%	Bred stig	%	Grus/flis	%

FRAMKOMLIGHET

☐ Vindfällan	☐ Stenigt	☐ Blött
☐ Sly	☐ Oländig terräng	☐ Kuperat

UPPLEVELSE

☐ Landskapet	☐ Kulturvärden	☐ Skog
☐ Naturvärden	☐ Fjäll	☐ Ång

SÄKERHET

☐ Mobiltäckning	☐ Närhet till vindskydd och ta skydd inomhus	☐ Hinder (nedfallna träd/ras)
☐ "Nödransporter", helikopter, fyrtjuling		

KOMMUNIKATION

☐ Informationsskyltar	☐ Papperskarta	☐ Digital karta
☐ Digital information		

SERVICE

☐ Toaletter	☐ Sopphantering	☐ Övernattningsmöjligheter i anslutning till leden
☐ Dricksvatten	☐ Kollektivtrafik	☐ Restaurang/fika i anslutning till leden

KVALITETSASPEKTER

	DÅLIGT	OK	BRA	EJ AKTUELLT		DÅLIGT	OK	BRA	EJ AKTUELLT
Spänger	☐	☐	☐	☐	Räcken	☐	☐	☐	☐
Ledentré	☐	☐	☐	☐	Parkeringsmöjligheter	☐	☐	☐	☐
Informationstavla	☐	☐	☐	☐	Marksitage	☐	☐	☐	☐
Skyltar	☐	☐	☐	☐	Tillgänglighetsanpassning	☐	☐	☐	☐
Färgmarkering	☐	☐	☐	☐	Skräp efter leden	☐	☐	☐	☐
Vindskydd/raststuga	☐	☐	☐	☐	Dass	☐	☐	☐	☐
Rastplatser	☐	☐	☐	☐	Soptunna	☐	☐	☐	☐
Broar	☐	☐	☐	☐					

MARKÄGARE

☐ Privat	☐ Offentligt	☐ Annat
☐ Företag		

MARKÄGARAVTAL

☐ Skriftligt	☐ Oklart	☐ Nej
☐ Muntligt		

UNDERHÅLLS- OCH SKÖTSELPLAN

☐ Ja	☐ Nej	☐ Oklart
-----------------------------	------------------------------	---------------------------------

BEFINTLIG OCH HUVUDSAKLIG FINANSIERING AV LEDUNDERHÅLL

☐ Kommunala bidrag	☐ Ideella insatser	☐ Annat
☐ Projektmedel	☐ Frivillig ledavgift	☐ Ingen

KOMMUNIKATION

☐ Ja	☐ Nej	☐ Oklart
-----------------------------	------------------------------	---------------------------------

ÖVRIGT

ÖVRIGA SYNUNKTER	PUNKTER ATT ÅTGÄRDA FÖR ATT HÖJA LEDENS KVALITETSSTANDARD

KVALITETSSÄKRING UTFÖRD AV

I SAMRÅD MED LEDESAMORDNARE/LEDANSVARIG/LEDFÖRVALTARE

DATUM

JÄMTLAND
HÄRJEDALEN
Turism

Handbok för vandringsledsansvariga i Jämtland Härjedalen

Maj 2025

Foto: Anette Andersson

Handboken är framtagen i samverkan med ledaktörer i Jämtland Härjedalen inom projektet "Organisering av vandringsleder" som genomförts av Jämtland Härjedalen Turism med stöd från Naturvårdsverket, Region Jämtland Härjedalen och Kommunförbundet Jämtland Härjedalen.

SYFTE

Stärka regional och lokal organisering och samordning av vandringsleder där staten inte är huvudman i länet.

Det ska bidra till högre kunskap samt mer finansiella resurser för att uppnå kvalitetssäkrade leder.

NULÄGE REGIONALT

- Styrgrupp
- Pilgrim i Jämtland Härjedalen
- STF Signaturled
- Samverkan och finansiering Lst, Reg, KFJ och JHT.
- KS och KSU i alla kommuner
- Morot och piska. Pengar och sigill
- Fond?

NULÄGE LOKALT

- Vi kan se en utveckling framåt
- Finansiering för underhåll och skötsel
- KS och KSU har fått information
- Olika förhållanden och förutsättningar
- Nya projekt och insatser
- Björnar har väckts..

INVENTERINGEN

Ca 285 mil vandringsleder på privat mark.

Ca 90 mil av dessa är pilgrimsleder.

(+124 mil sommarled på statens mark)

VÄRDET AV INFRASTRUKTUREN I NATUREN

BESÖKSNÄRINGEN I JÄMTLAND HÄRJEDALEN

11,5

MILJONER

Gästnätter per år

2,9

MILJONER

Kommersiella gästnätter per år

1,1

MILJONER

Dagsturister per år

545 000

Av dessa är utländska gäster

240 000

Av dessa är norska gästnätter

LEVANDE BYGD ENGAGEMANG INFLYTTNING FÖRSTAGÅNGSJÖBB
INNOVATION **ATTRAKTIVITET** TILLVÄXT INTEGRATION
STOLTHET **ARBETSTILLFÄLLEN** SKATTEINTÄKTER

1,3%

Andel bofasta av
Sveriges befolkning i
Jämtlands Härjedalen

132 800

Personer är fasta
invånare i Jämtland
Härjedalen

31-42.000 älgar

47.000 renar

1000 björnar

Besöksnäringen är en basnäring
som varje år omsätter:

6,48

MILJARDER

4%

Av turismomsättningen i Sverige

Besöksnäringen genererar
varje år:

8 000

HELÅRSARBETEN

5 090 2 910

Direkta arbeten Indirekta arbeten

3,1

MILJONER

Skiddagar

30

WHITE GUIDE

Antal omnämningar

225

NATUR- OCH
KULTUR-
TURISMAKTÖRER

Varav 68 av dessa är
aktiva hembygds-
föreningar

>123 500

BÄDDAR

Kommersiella bäd dar.
(Vandrarhem, hotell
och stugbyar)

33 500

FRITIDSHUS

Finns i länet.
(0,9 fritidshus per
invånare i Härjedalen)

SONFJÄLLETS
NATIONALPARK

GEOPARK
INDALSÄLVEN

2024

(<https://svensktfriluftsliv.se/>)

Regeringens budget lyfter friluftslivet – men satsningarna räcker inte

Hem (<https://svensktfriluftsliv.se/>) » Aktuellt (<https://svensktfriluftsliv.se/aktuellt/>) » Regeringens budget lyfter friluftslivet – men satsningarna räcker inte

Regeringen lyfter i sitt budgetförslag fram friluftslivet och civilsamhällets betydelse för hälsa, hållbar samhällsutveckling och beredskap – något vi på Svenskt Friluftsliv delar fullt ut. Samtidigt saknas en tydlig ambitionshöjning i de ekonomiska satsningarna som behövs för att möta de utmaningar vi ser i dagens samhälle.

Friluftslivet stärker folkhälsan – men vi skulle kunna göra mer

Vi vet från forskning att regelbundet friluftsliv och naturkontakt minskar risken för en rad stora folksjukdomar, stärker den psykiska hälsan och bidrar till ökad livskvalitet. Ändå ser vi att barn rör sig allt mindre och att andelen unga som vistas i naturen är oroväckande låg. Åtta av tio skolelever når inte Folkhälsomyndighetens rekommendation om en timmes fysisk aktivitet per dag. (<https://www.folkhalsomyndigheten.se/livsvillkor-levnadsvanor/mat-fysisk-aktivitet-overvikt-och-obesitas/fysisk-aktivitet-och-stillasittande/statistik-om-fysisk-aktivitet-och-stillasittande/>) Att fler kommer ut i naturen är därför inte bara en fritidsfråga – det är en av våra viktigaste folkhälsofrågor.

Regeringens satsning på 5 miljoner kronor årligen från 2026 för friluftsliv i socioekonomiskt utsatta områden är ett steg i rätt riktning. Men det räcker inte. Regeringens kommitté för främjande av ökad fysisk aktivitet föreslog i sitt slutbetänkande (<https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2023/06/varje-rorelse-raknas--hur-skapar-vi-ett-samhalle-som-framjar-fysisk-aktivitet/>) en fördubbling av anslaget till

Kategorier

Allemansrätten

(<https://svensktfriluftsliv.se/kategori/alleman-s-ratten>) (3)

Allemansrättsveckan

(<https://svensktfriluftsliv.se/kategori/alleman-s-rattsveckan>) (1)

Årets friluftskommun

(<https://svensktfriluftsliv.se/kategori/arets-friluftskommun>) (3)

Bidrag till

friluftorganisationer

(<https://svensktfriluftsliv.se/kategori/bidrag-till-friluft-organisationer>) (1)

Debatt

(<https://svensktfriluftsliv.se/kategori/debatt>) (7)

Folkhälsa

(<https://svensktfriluftsliv.se/kategori/folk-halsa>) (1)

Forskning/Rapporter

(<https://svensktfriluftsliv.se/kategori/forskning-rapporter>) (4)

Friluftspolitik

(<https://svensktfriluftsliv.se/kategori/friluftspolitik>) (13)

Konferenser och seminarier

(<https://svensktfriluftsliv.se/kategori/konferenser-och-seminarier>)

MYCKET PANG FÖR PENGARNA

- 1 krona in 10 kronor ut.
- Inga stora investeringar egentligen.
- Inte bara viktigt för turismen utan även folkhälsa och platsattraktion och den regionala utvecklingen.

FINANSIERING

FINANSIERING

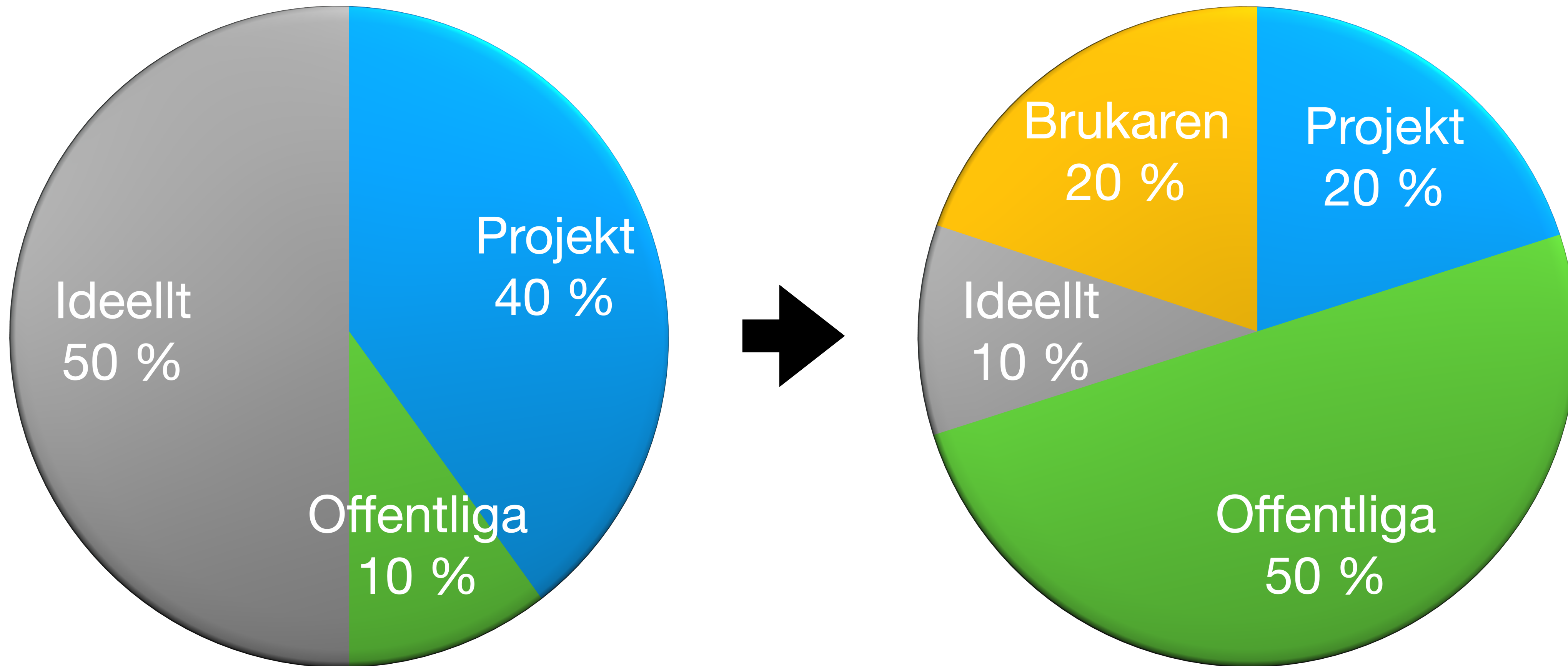
11,4 Mkr /år (285 mil a' 4 kr/meter)

- Går man i naturen är det gratis enligt Allemansrätten.
- Går man på leden (läs: anläggningen) har leden kostat pengar/tid.
- Hur göra?

MODELLER

1. Ideellt finansierat
2. Projektbaserat
3. Kommunbaserat (ex Östersund)
4. Näringsbaserat (ex Vemdalen)
5. Användarbaserat (riktad avgift som oavkortat går till underhåll och skötsel, att jmf med viltvårdsavgiften för jakt i Sverige)
6. Fond. "Steg för Steg-fonden"

FINANSIERING NU OCH I FRAMTIDEN?

SYNSÄTT

Stig?

Led?

Anläggning?

Arena?

ANDREAS EDHOLM, PROJEKTLEDARE

andreas.edholm@jht.se / 070-209 02 31